

УДК 336.714

ШЕВЧЕНКО А.О., канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ІНСТИТУТИ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Досліджено питання розвитку інститутів спільного інвестування як альтернативного напрямку вкладання вільних коштів потенційних інвесторів.

Проаналізовано основні тенденції та показники діяльності інститутів спільного інвестування на фондовому ринку України протягом останніх п'яти років. Висвітлено переваги та проблемні питання сучасного розвитку вітчизняної індустрії та інститутів спільного інвестування. Запропоновано основні заходи, що мають бути спрямовані на підвищення ефективності функціонування інститутів спільного інвестування.

Ключові слова: інститути спільного інвестування, компанії по управлінню активами, інвестиційні фонди, фондовий ринок, венчурні інвестиційні фонди, структура активів діючих ІСІ.

Постановка проблеми. Однією з найперспективніших форм здійснення інвестицій в національну економіку є використання інвестиційних фондів, зокрема інститутів спільного інвестування (ІСІ). Інвестиційний фонд – це форма спільного інвестування, яка передбачає об'єднання грошових коштів інвесторів з метою отримання доходу. Інвестиційні фонди є потужною альтернативою депозитам чи вкладенню активів у нерухомість або золото. Функціонування ІСІ є вагомим інструментом активізації інвестиційних процесів в Україні, сприяє розвитку вітчизняного фондового ринку, зростанню його ліквідності та оптимізації процесів обігу цінних паперів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності, класифікації та діяльності інвестиційних фондів вивчали такі зарубіжні та вітчизняні вчені як Л. Алексеєнко, В. Базилевич, І. Бланк, З. Васильченко, В. Геєць, М. Диба, В. Корнеєв, В. Костецький, В. Кравченко, В. Крилов, Г. Кулина, І. Лютий, А. Мороз, С. Науменкова, Н. Радова, П. Рендович, Р. Слав'юк, Т. Смовженко, М. Стецько, В. Шелудько, У. Баффет, Б. Грехем, Ф. Фабозці, Ф. Фішер, У. Шарп та ін. Необхідність посилення ролі інститутів спільного інвестування у забезпеченні економіки країни інвестиційним капіталом потребує подальшого вивчення цієї проблеми.

Метою статті є дослідження особливостей діяльності інститутів спільного інвестування на фондовому ринку України.

Матеріал і методика дослідження. Для розкриття сутності діяльності інститутів спільного інвестування, визначення їхніх основних переваг та недоліків, тенденцій розвитку і їх ролі серед інших фінансових посередників в інвестиційному процесі було використано загальнонаукові методи дослідження – методи абстракції, аналізу, синтезу, порівняння, систематизації, класифікації, індукції та дедукції, історичний метод. Джерелами інформації для дослідження виступили наукові праці зарубіжних і вітчизняних учених, офіційні публікації міжнародних та українських фінансових організацій (Світовий Банк, Рада з фінансової стабільності, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР), УАІБ), закони та нормативні акти України, статистичні дані діяльності фондових бірж, Державного комітету статистики, періодичні видання, інтернет-ресурси.

Основні результати дослідження. Інститути спільного інвестування відіграють вагому роль на фондовому ринку розвинених країн, створюючи конкуренцію банківським установам, страховим компаніям і пенсійним фондам. Через інвестиційні фонди домогосподарства можуть реалізовувати свої інвестиційні можливості, а корпорації, уряд та органи місцевого самоврядування мобілізують значний інвестиційний капітал.

ІСІ створюють ефективний механізм для розвитку ринку цінних паперів, відіграють значну роль у міжгалузевому перерозподілі капіталу, додають фондовому ринку стабільності, стимулюють як внутрішній інвестиційний процес, так і зовнішнє інвестування, сприяють розширенню можливостей держави щодо внутрішніх запозичень.

У нашій країні перші інвестиційні фонди з'явилися порівняно недавно – в 1994 році. Вони стали важливим механізмом становлення в Україні процесу масової приватизації, але у зв'язку із законодавчою неурегульованістю діяльності ІСІ, велика частина з них розорилася або через некомпетентність керівництва, або через пряме шахрайство. У класичному вигляді, з погляду їхньої природи та функцій, ІСІ почали з'являтися в Україні лише після прийняття в 2001 році Верховною Радою України Закону «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» [1].

Інститути спільного інвестування протягом 1996–2002 років відігравали важливу роль у розвитку інвестиційних процесів та забезпеченні функціонування механізму проведення приватизації державного майна, здійснюючи діяльність зі спільного інвестування. За станом на 01.01.2003 р. в Україні налічувалося 129 інвестиційних фондів та взаємних фондів інвестиційних компаній [2].

Основними перевагами ІСІ, з погляду вітчизняних інвесторів, є потенційно висока дохідність, порівняно з традиційними способами збереження та примноження капіталу, менші витрати часу на управління інвестиціями. Об'єднання коштів багатьох окремих інвесторів дозволяє ІСІ виходити на фондовий ринок та користуватися перевагами великих інституційних інвесторів. Серед інших переваг для українського ринку – диверсифікація інвестицій, відсутність мінімального терміну інвестицій (у випадку вкладання коштів у відкриті інвестиційні фонди) та можливість, за необхідності, досить оперативно вилучати вкладені кошти.

На сьогодні вітчизняний ринок спільного інвестування має шанс стати активним учасником фінансової системи України. Розвиток ринку спільного інвестування є одним з опосередкованих стимулів для розвитку фондового ринку, а саме це і є обов'язковою умовою залучення капіталу в економіку країни.

В Україні діє Закон «Про інститути спільного інвестування», в якому визначено правові та організаційні основи створення, функціонування, припинення діяльності спільного інвестування, особливості управління активами зазначених суб'єктів, встановлено вимоги до складу, структури та зберігання таких активів, особливості емісії, обігу, обліку та викупу цінних паперів інститутів спільного інвестування, а також порядок розкриття інформації про їх діяльність [3].

Згідно із законодавством українські інвестиційні фонди можуть бути відкритими, закритими або інтервальними. Така класифікація поширюється як на пайові, так і на корпоративні фонди, однак останні на практиці найчастіше бувають закритими.

Тобто, індивідуальному інвестору при виборі виду і типу інвестиційного фонду насамперед слід враховувати свої фінансові можливості й очікування від інвестування. Так, не варто вкладати останні кошти в закриті недиверсифіковані інвестиційні фонди для отримання великого прибутку, оскільки існує високий ступінь ризику отримання збитків. Якщо приватний інвестор розраховує отримати швидкий прибуток, необхідно вибрати відкритий або інтервальний інвестиційний фонд, а на довгострокову перспективу – закритий. Також при виборі конкретного фонду необхідно звернути увагу на його власні фінансові показники. Прибутковість того чи іншого фонду залежить від його інвестиційної стратегії та структури активів [4].

В Україні інститути спільного інвестування є домінуючими за кількістю установ інституційних інвесторів, і їх кількість постійно збільшується. При цьому зростання спостерігається за всіма видами цих інститутів. Окремі з них поки що існують у невеликій кількості. Зокрема, це стосується інтервальних і відкритих інвестиційних фондів. Динаміка кількості інститутів спільного інвестування в Україні наведена на рисунку 1.

Найбільшу питому вагу мають венчурні фонди, на кінець 2016 року вона становила 88 %, що пов'язано з відсутністю значних обмежень у діяльності таких типів ІСІ.

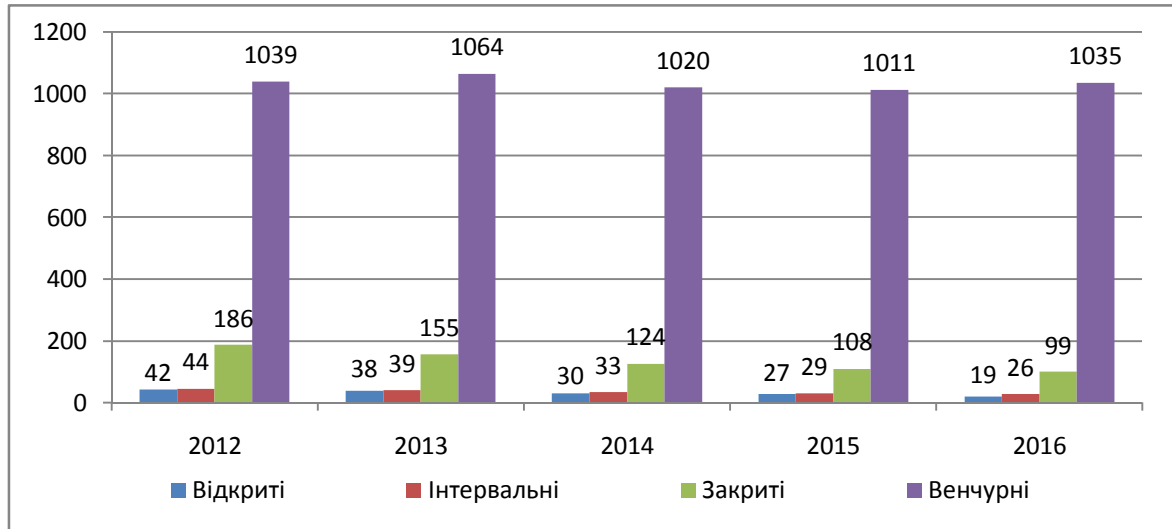

Рис.1. Кількість інвестиційних фондів у 2012–2016 рр.

Джерело: [5]

Домінування венчурних фондів проявляється і в концентрації активів ІСІ. Так, загальна сума активів інститутів спільного інвестування наприкінці 2016 року становила 235,16 млрд грн, з яких 225,59 млрд – активи венчурних ІСІ та 9,57 млрд – активи невенчурних ІСІ [5].

Розвиток венчурних фондів здатний зосередити потенційні можливості щодо залучення інвестицій в найбільш привабливі підприємства. Такі фонди виявляються корисними як для класичних венчурних інвесторів, так і для українських та іноземних компаній, котрі мають намір здійснювати в Україні інвестиційні проекти.

На сучасному етапі на розвиток венчурних інвестиційних фондів в Україні негативно впливають такі чинники як недостатня нормативно-правова база, нерозвиненість фондового ринку, непрозорість фінансової діяльності компаній, відсутність гарантій для інвестора тощо. Венчурні фонди змушені конкурувати як один з одним, так і з альтернативними джерелами фінансування.

У 2016 році усього НКЦПФР зареєстровано випусків цінних паперів ІСІ на загальну суму 466,37 млрд грн, що на 16,09 млрд більше проти 2015 року і на 95,06 млрд грн проти 2012 року. Це свідчить про те, що за останні роки зберігалася стійка тенденція до збільшення випусків цінних паперів ІСІ. Найбільшу їх кількість розміщено серед юридичних осіб – резидентів (74,15 %). Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебували в обігу наприкінці минулого року, становила 71,75 млрд грн (табл. 1).

Таблиця 1 – Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2012–2016 рр.

Показник	Рік				
	2012	2013	2014	2015	2016
Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів ІСІ, млрд грн	34,04	35,07	29,11	14,78	16,09
Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів, млрд грн	19,96	28,80	24,76	10,58	5,37
Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів, млрд грн	14,08	6,28	4,35	4,21	10,72
Динаміка обсягу зареєстрованих НКЦПФР випусків цінних паперів ІСІ (наростаючим підсумком), млрд грн	371,31	406,39	435,50	450,28	466,37

Джерело: [5]

Найважливішими критеріями забезпечення ефективності функціонування інститутів спільного інвестування виступають показники активів. Загальна сума активів функціонуючих ІСІ у 2016 році становила 230,85 млрд грн, тоді як сума чистих активів діючих ІСІ – 188,70

млрд грн. У структурі активів діючих ІСІ станом на 31.12.2016 р. переважала дебіторська заборгованість, інші інвестиції, акції та векселі (91,30 %) (табл. 2).

Така структура пояснюється тим, що частка венчурних фондів у загальних активах ІСІ становила понад 95 % та структура їх портфеля помітно позначається на структурі активів зведеного портфеля.

Таблиця 2 – Структура активів діючих ІСІ в 2015 – 2016 роках*

	2015					2016				
	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн.	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Дебіторська заборгованість	2 944,42	27,96	129 932,18	57,62	132 876,60	2 527,979	26,53	114 776,160	51,86	117 304,14
Інші інвестиції	2 874,25	27,30	40 908,30	18,14	43 782,54	2 415,861	25,35	48 809,946	22,05	51 225,81
Акції	2 763,45	26,25	23516,32	10,43	26 279,77	1 738,553	18,24	26 556,023	12,00	28 294,58
Векселі	132,80	1,26	13 121,21	5,82	13 254,02	918,362	9,64	12 959,200	5,86	13 877,56
Облігації підприємств	350,31	3,33	8 549,47	3,79	8 899,78	328,241	3,44	8 336,319	3,77	8 664,56
Об'єкти нерухомості	18,24	0,17	6 058,33	2,69	6 076,57	1 260,761	13,23	3 079,208	1,39	4 339,97
Грошові кошти	1 250,82	11,88	3 222,00	1,43	4 472,82	12,909	0,14	6 394,391	2,89	6 407,30
Державні цінні папери	189,45	1,80	102,14	0,05	291,59	323,690	3,40	157,734	0,07	481,42
Деривативи	0,00	0,00	52,63	0,02	52,63	0,000	0,00	12,651	0,01	12,65
Заставні	0,00	0,00	20,23	0,01	20,23	0,000	0,00	242,004	0,11	242,00
Банківські метали	4,50	0,04	5,29	0,00	9,79	3,908	0,04	0,393	0,00	4,30
Облігації місцевих позик	0,73	0,01	0,00	0,00	0,73	0,000	0,00	0,000	0,00	0,00
Усього:	10 528,97	100	225 488,09	100	236 017,06	9 530,26	100,00	221 324,03	100,00	230 854,29

Примітка. * – Діючі ІСІ – це ПІФ, що згідно з розпорядженням уповноваженої особи Комісії визнані такими, що відповідають вимогам щодо мінімального обсягу активів, та/або КІФ, що внесені до ЄДРІСІ та не перебувають у процесі припинення діяльності.

Джерело:[5]

Найбільшу частку активів відкритих ІСІ зосереджено в акціях, державних цінних паперах та грошових коштах (відповідно 36,65 %; 29,85 % та 24,83 %), інтервальних ІСІ – в акціях та дебіторській заборгованості (відповідно, 37,01 % та 36,60 %), закритих ІСІ – в дебіторській заборгованості, інших інвестиціях та акціях (відповідно, 26,76 %; 25,69 % та 17,99 %).

Одним із ключових факторів поширення інвестиційних фондів є стан фондового ринку. Можна з впевненістю твердити, що існує тісний зв'язок між функціонуванням інвестиційних фондів, їх розвитком і темпами зростання національного фондового ринку.

Важко заперечити той факт, що вітчизняний фондовий ринок характеризується високим ступенем ризику, який практично неможливо спрогнозувати заздалегідь. Це позначається на діяльності ІСІ, на яку впливає низка таких об'єктивних факторів як кон'юнктура фондового ринку, політична ситуація, нестабільність вітчизняного законодавства, глобальна економічна ситуація тощо.

Слабкі результати розвитку ІСІ пов'язані з динамікою фондового ринку як мінімум у тій мірі, в якій вони інвестують в цінні папери фондового ринку. Серед активів портфелів відкритих й інтервальних фондів переважають цінні папери – більше 65 % і 70,6 % відповідно.

Серед активів закритих фондів частка цінних паперів менша 30 %, а вагому частину складають інші інвестиції. Висока частка акцій серед цінних паперів (37,0 % і 64,1 %, відповідно), які більш волатильні, ніж облігації в умовах фінансової нестабільності, справила свій вплив як на високі темпи зростання відкритих і інтервальних фондів у період до фінансової кризи 2007–2008 рр., так і на їх спад у період 2009–2015 рр. [7].

Кількість випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, що перебувають в обігу на фондовому ринку у 2016 році, становила 1 577 шт., що на 20 % більше проти 2012 року; з них допущено до торгів на фондових біржах 9,70 % (табл. 3).

Таблиця 3 – Динаміка випусків цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу на фондовому ринку, за 2012-2016 рр.

Показник	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість випусків цінних паперів, що перебувають в обігу на фондовому ринку	1 316	1468	1524	1539	1 577
Кількість випусків цінних паперів, які допущено до торгів на фондових біржах	240	284	301	227	153
Кількість випусків цінних паперів, які не допущено до торгів на фондових біржах	1 076	1 184	1 223	1 312	1 424

Джерело: [5]

На фондовому ринку спостерігається тенденція до зниження обсягів торгів цінними паперами ІСІ, який у 2016 році становив 70,39 млрд грн, що менше на 31,45 % порівняно з аналогічним показником 2014 року. За підсумками 2016 року в структурі торгів на ринок цінних паперів ІСІ припало 3,31 % сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів проти 4,73 % у 2015 році.

Водночас неухильно зменшується частка обсягів торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку в загальному обсязі торгів цими інструментами на ринку цінних паперів з 2,69 % – у 2015 році до 0,70 % – у 2016 році (рис. 2).

Біржовий ринок цінних паперів ІСІ характеризується нижчим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок, і має стійку тенденцію до зниження.

За підсумками 2016 року обсяг торгів цінними паперами ІСІ на організованому ринку становив 495,77 млн грн проти 2,76 млрд грн у 2015 році та 5,84 млрд грн – у 2012 році (табл. 4).

У структурі торгів цінними паперами ІСІ за видами осіб, в інтересах яких укладалися контракти на біржовому ринку, значна частка належить фізичним особам резидентам (73,29 %).

Проте, в Україні існує значний нереалізований інвестиційний потенціал фізичних осіб [8]. Незначна інвестиційна активність фізичних осіб на фондовому ринку пов'язана як з низьким рівнем фінансової грамотності, так і зі специфікою розвитку фондового ринку, зокрема, низькою довірою до українських цінних паперів.

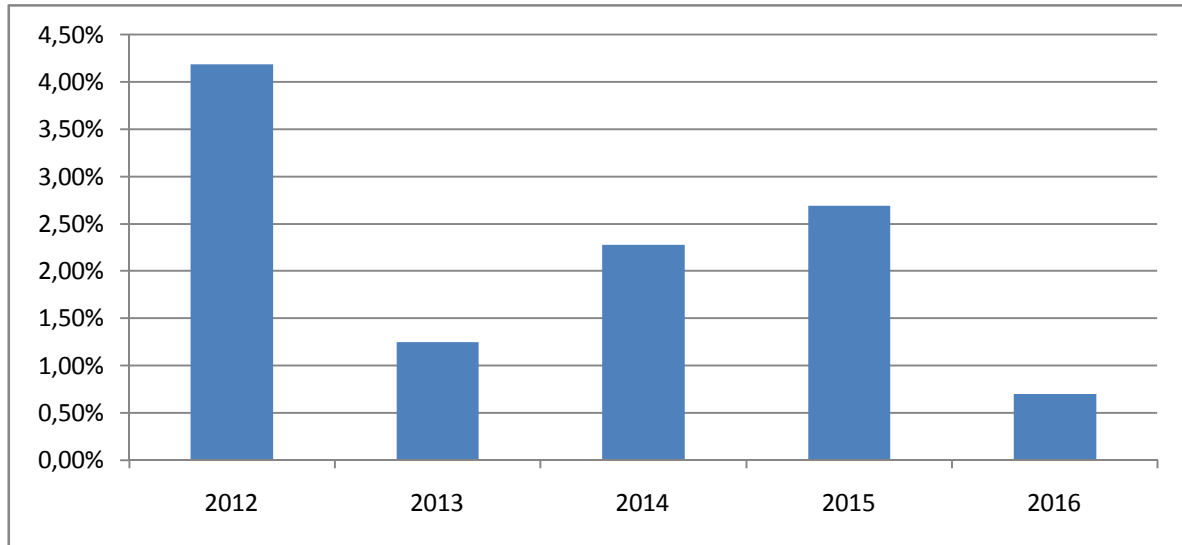

Рис. 2. Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів ними на ринку цінних паперів у 2012–2016 рр.

Джерело: [5]

В Україні стан розвитку та формування інститутів спільного інвестування, а також механізмів державного регулювання їх діяльності, не задовольняє потреби національної економіки в інвестиційних ресурсах. Стан, в якому знаходяться ІСІ в Україні, насамперед пов'язаний із середовищем, в котрому вони функціонують, тому перспективи розвитку ІСІ передусім залежать від оздоровлення фондового ринку України.

Таблиця 4 – Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на біржовому та позабіржовому ринках у 2012 – 2016 роках, млрд грн

Вид ринку	Рік				
	2012	2013	2014	2015	2016
Позабіржовий ринок	133,76	490,28	234,63	99,92	69,89
Біржовий ринок	5,84	6,22	7,39	2,76	0,50
Усього	139,60	496,50	240,10	102,68	70,39

Джерело: [5]

Ринок спільного інвестування потребує проведення активної та ефективної політики держави щодо його розвитку, формування адекватних сучасним реаліям та потребам економіки і суспільства дієвих механізмів державного регулювання відносин у сфері спільного інвестування, зокрема: створення умов для ефективної акумуляції та розміщення вільних фінансових ресурсів домогосподарств, суб'єктів господарювання та держави; забезпечення надійного захисту прав інвесторів та інших учасників ринку спільного інвестування; удосконалення механізму розкриття інформації про діяльність компаній з управління активами та ІСІ; стабільне функціонування інфраструктури фондового ринку тощо.

На сьогодні ринок спільного інвестування в Україні характеризується низкою системних обмежень та проблем, що значно стримують потенціал його зростання, до яких віднесені: недосконалість законодавчої бази та механізму державного регулювання ринку ІСІ; низький рівень заощаджень та мотивованої зацікавленості громадян в участі в інвестиційних фондах; обмеженість та загальна незрілість фондового ринку України; значні структурні диспропорції самого ринку спільного інвестування з превалюванням закритих псевдовенчурних інвестиційних фондів; недостатня розвиненість регіональної структури ринку спільного інвестування; невисока інформаційна прозорість компаній з управління активами інвестиційних фондів; низька якість управління ризиками в компаніях з управління активами; значна частка “неякісних” фінансових інструментів в активах ІСІ; обмежені можливості щодо

створення нових різновидів фондів; низький рівень фінансової обізнаності громадян та довіри населення, а також інформаційної прозорості компаній з управління активами інвестиційних фондів; невисока ефективність державного регулювання, нагляду та контролю, а також саморегулювання та рейтингування; занадто ускладнений порядок оподаткування доходів інвесторів тощо.

Висновки. Аналіз особливостей розвитку спільного інвестування в Україні засвідчує, що ринок спільного інвестування потребує проведення активної та ефективної політики держави щодо його розвитку. В Україні немає підстав для формування прошарку потенційних інвесторів ІСІ, більшість населення фактично позбавлена можливості робити будь-які заощадження.

Тобто, тільки за рахунок зрушень в умовах ведення бізнесу, позитивних змін у корпоративному секторі та на ринку корпоративних цінних паперів, а також приведення законодавства, що врегульовує діяльність ІСІ, до вимог європейського законодавства, зокрема щодо диверсифікації вкладень і розширення інструментів для інвестування, доступних ІСІ та проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо популяризації здійснення інвестицій у ринок ІСІ серед населення України, ринок спільного інвестування має можливість перейти до моделі розвитку, що притаманна провідним національним ринкам спільного інвестування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
2. Звіт НКЦПФР за 2002 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>.
3. Закон України «Про інститути спільного інвестування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5080-17/print146600_2638394908.
4. Ковтун О.А. Проблеми використання нових фінансових інструментів приватних інвестицій у фондовий ринок України / О.А. Ковтун // Економіка та держава. – 2012. – № 11. – С. 38. – Режим доступу: www.economy.in.ua.
5. Звіт НКЦПФР за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>.
6. Кочешкова І.М. Тенденції розвитку венчурного інвестування в Україні / І.М. Кочешкова, Н.В.Трушкіна // Економічний вісник Донбасу. – 2016. – № 2(44). – С. 129.
7. Аналітичний огляд діяльності ринку управління активами за 4 квартал та 2015 рік [Електронний ресурс] // Аналітичний огляд індустрії управління активами в Україні / Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу (УАІБ). – К., 2016. – 26 с. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/238515.html
8. Leonov S. Potential of Institutional Investors and Stock Market Development as an Alternative to Households' Savings Allocations in Banks / Sergiy Leonov, Sergiy Frolov, Viacheslav Plastun // Economic Annals-XXI. – 2014. – №11–12. – P. 65–58.

REFERENCES

1. Zakon Ukraini'ny «Pro instytuty spil'nogo investuvannja (pajovi ta korporatyvni investycijni fondy)» ["On Joint Investment Institutions (unit and corporate investment funds)"] [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.
2. Zvit NKCPFR [Report of the NSSMC] za 2002 rik [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>.
3. Zakon Ukraini'ny «Pro instytuty spil'nogo investuvannja» ["On Joint Investment Institutions"] [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5080-17/print146600_2638394908.
4. Kovtun O.A. (2012) Problemy vykorystannja novyh finansovyh instrumentiv pryvatnyh investycij u fondovij rynek Ukraini'ny [Problems of using new financial instruments of private investment in the stock market of Ukraine]. Ekonomika ta derzhava, № 11, 38 p. – Rezhym dostupu: www.economy.in.ua.
5. Zvit NKCPFR [Report of the NSSMC] za 2016 rik [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>.
6. Kocheshkova I.M., Trushkina N.V. (2016) Tendencii' rozvytku venchurnogo investuvannja v Ukraini [Trends in the development of venture capital investment in Ukraine]. Ekonomichnyj visnyk Donbasu, № 2 (44), 129 p.
7. Analitychnyj ogljad dijal'nosti rynku upravlinnja aktyvamy [Analytical review of the asset management market] za 4 kvartal ta 2015 rik [Elektronnyj resurs] / Ukrain's'ka Asociacija Investycijnogo Biznesu (UAIB), Analitychnyj ogljad industrii' upravlinnja aktyvamy v Ukraini. – 2016. – 26 s. – Rezhym dostupu: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/238515.html
8. Leonov S., Frolov S., Plastun V. (2014). Potential of Institutional Investors and Stock Market Development as an Alternative to Households' Savings Allocations in Banks. Economic Annals-XXI, № 11–12, pp. 65–58.

Институты совместного инвестирования на фондовом рынке Украины

А.А. Шевченко

Исследованы вопросы развития институтов совместного инвестирования как альтернативного направления вложения свободных средств потенциальных инвесторов. Проанализированы основные тенденции и показатели

деятельности институтов совместного инвестирования на фондовом рынке Украины на протяжении последних пяти лет. Представлены преимущества и проблемы современного развития отечественного рынка индустрии институтов совместного инвестирования. Предложены основные меры, направленные на повышение эффективности функционирования институтов совместного инвестирования.

Ключевые слова: институты совместного инвестирования, компании по управлению активами, инвестиционные фонды, фондовый рынок, венчурные инвестиционные фонды, структура активов действующих ИСИ.

Institutes of joint investment in the Ukrainian stock market

A. Shevchenko

In the process of research, we have analyzed the market of Institutes of joint investment (IJI) in Ukraine for the period of the last five years. It has been found that IJI is one of the most promising forms of investment in the national economy.

IJI operation is a powerful tool for intensifying the investment processes in Ukraine and it promotes the development of the national stock market, increasing its liquidity and optimizing the processes of securities circulation. IJI creates an efficient mechanism for the development of the securities market, it plays an important role in a cross-sectoral redistribution of capital, adds stability to the stock market, stimulates both the national investment process and external investment, contributing to the expansion of internal borrowing of the state.

From the national investor's point of view, the main advantages of the IJI are: a potentially high profitability as compared to the traditional ways of capital preservation and increase, lower investment management time consume. The current domestic joint investment market has every chance to become an active participant in the Ukrainian financial system. The development of a joint investment market is one of the indirect incentives for the development of the stock market, and this is a prerequisite for attracting capital into the national economy.

In Ukraine, collective investment institutions are dominant in the number of institutional investors establishments and their number is constantly increasing. Venture capital funds occupy the largest share, which amounted 88% at the end of 2016 due to the lack of significant restrictions on the activities of such types of IJI. Recently, there has been a steady increase in IJI securities emission.

One of the key factors in the distribution of investment funds is the condition of the stock market. It can be argued that there is a close link between the functioning of investment funds, their development and the pace of the national stock market growth.

A high degree of risk is one of the features of the domestic stock market is characterized and it is practically impossible to predict it. This affects the activities of the IJI which is influenced by a number of objective factors like the stock market situation, the political situation, the instability of national legislation, the global economic situation, etc.

The IJI stock exchange market is characterized by a lower concentration level than the over-the-counter market and it has a steady trend to decrease.

In Ukraine, the state of development and formation of Joint Investment Institutes, as well as a mechanisms of state regulation of their activities, does not meet the needs of the national economy in investment resources. The state of IJI in Ukraine is primarily related to the environment in which they operate, therefore the prospects for the development of IJI depend primarily on the recovery of the Ukrainian stock market.

Joint investment market requires active and efficient policy of the state in terms of its development, the formation of effective mechanisms for state regulation in the field of joint investment, in particular: creating the conditions for effective accumulation and allocation of free financial resources of households, economic entities and state; ensuring reliable protection of the rights of investors and other participants in the joint investment market; improvement of the mechanism for disclosure of information on the activities of asset management companies and IJI; stable functioning of the stock market infrastructure, etc.

Key words: joint investment institutions, companies with asset management, investment funds, stock market, investment funds, the structure of the assets of the existing ISI.

Надійшла 19.04.2017 р.